

บรรณาธิการแถลง

สวัสดีครับ ท่านผู้อ่าน

ในขณะนี้เรามีเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในวงการวิชาการและวารสารทางการแพทย์คือ เรื่องที่คณะกรรมการบริหาร (Board of Director) ของ Cochrane Collaboration ได้มีมติไล่ออกกรรมการบริหารคนหนึ่งคือ Peter Gøtzsche และเป็นสาเหตุให้กรรมการบริหารอีก 4 คน ประกาศลาออก ผลคือ กรรมการบริหารจาก 13 คน เหลือเพียง 8 คน

Cochrane Collaboration¹ เป็นหน่วยงานไม่แสวงผลหากำไรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ (Evidence-based medicine) ในการตัดสินใจรักษารายบุคคลและระดับนโยบายสุขภาพ จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 โดยตั้งชื่อเป็นเกียรติให้กับ Archie Cochrane (1909 - 1988) แพทย์และนักระบาดวิทยาชาวสก็อตที่รณรงค์ให้นำหลักฐานเชิงประจักษ์มาใช้ในการรักษาผู้ป่วยแทนที่การใช้ประสบการณ์เฉพาะบุคคล ทั้งนี้ Cochrane Collaboration ถือเป็นหน่วยงานที่มีอิทธิพลสูงในวงการแพทย์ เนื่องจากมีสมาชิกมากกว่า 11,000 คน ทั่วโลก และมีสิ่งตีพิมพ์ที่สำคัญคือ Cochrane Library ซึ่งเป็นที่รวมของ Systematic Reviews และ Evidence-based synopsis อื่นๆ โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่เขียน Systematic reviews ใน Cochrane Library มากกว่า 35,000 คน รวมทั้งมีอัตราการถูกอ้างอิงที่สูงมาก

เหตุการณ์ที่ทำให้ Peter Gøtzsche ถูกไล่ออกจากกรรมการบริหารและสมาชิกของ Cochrane Collaboration มาจากการที่ Peter Gøtzsche ได้ร่วมเขียนบทความในวารสาร BMJ Evidence-Based Medicine หัวข้อ “The Cochrane HPV vaccine review was incomplete and ignored important evidence of bias”² ซึ่งทางกรรมการบริหารพิจารณาเห็นว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการดูแคลนคุณภาพของ Systematic review ของ Cochrane Library รวมทั้งถือเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของกรรมการบริหาร

Peter Gøtzsche ซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการของ Nordic Cochrane Center ได้ออกแถลงการณ์³ ว่าการที่เขาถูกไล่ออกจากกรรมการบริหารนั้น เนื่องมาจากความเสื่อมลงของจริยธรรมและธรรมาภิบาลของ Cochrane Collaboration

กรรมการบริหารอีก 4 คน จึงได้ลาออก เพื่อประท้วงการลงมติที่ไม่เป็นธรรมของที่ประชุมกรรมการบริหารที่ให้ไล่ออก Peter Gøtzsche ออก⁴

ทางกรรมการบริหาร Cochrane Collaboration ที่เหลืออยู่ก็ได้ออกแถลงการณ์แก้ข้อกล่าวหา⁵

เหตุการณ์นี้ถือว่าสั่นสะเทือนความเชื่อมั่นต่อ Cochrane Collaboration และทำให้นักวิชาการในวงการวิทยาศาสตร์การแพทย์เริ่มขาดความเชื่อมั่นใน Cochrane Library⁶

จากกรณีนี้ ผมขอไม่กล่าวถึงการตัดสินใจความถูกผิดของเหตุการณ์ดังกล่าว แต่สิ่งที่อยากสื่อสารกับผู้อ่านมีสองประเด็นครับ ประเด็นที่หนึ่งคือ ธรรมาภิบาล (Corporate governance) มีความสำคัญกับความน่าเชื่อถือขององค์กร ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา/สถาบันวิชาการมักไม่ให้ความสำคัญ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยมหิดลมีตัวอย่างชัดเจนจากผลประเมินเรื่องวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กรจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในปี พ.ศ. 2559 และการดำเนินการทำให้ข้อมูลนั้นหายไปจากรายงาน⁷ ประเด็นที่สองคือ อิทธิพลของการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) ในปัจจุบันที่ทำให้เหตุการณ์ลักษณะนี้เผยแพร่อย่างรวดเร็ว ซึ่งผลกระทบก็แล้วแต่กรณีครับ

หากท่านผู้อ่านสนใจรายละเอียด สามารถอ่านได้ตามบรรณานุกรมด้านล่าง ซึ่งไม่มีการดำเนินการให้สูญหายอย่างบ้านเราครับ

ผศ. ดร. นพ. ชูศักดิ์ โอกาศเจริญ

บรรณาธิการ

References

1. Cochrane Collaboration. <http://www.cochrane.org>. Accessed September 26, 2018.
2. Jørgensen L, Gøtzsche PC, Jefferson T. The Cochrane HPV vaccine review was incomplete and ignored important evidence of bias. *BMJ Evidence-Based Medicine*. 2018;23:165-168. doi:10.1136/bmjebm-2018-111012.
3. Nordic Cochrane Center. A moral governance crisis: the growing lack of democratic collaboration and scientific pluralism in Cochrane. https://nordic.cochrane.org/sites/nordic.cochrane.org/files/public/uploads/moral_crisis_in_cochrane.pdf. Accessed September 26, 2018.
4. BMJ EBM Spotlight. Why-we-resigned. <https://blogs.bmj.com/bmjebmspotlight/files/2018/09/Why-we-resigned.pdf>. Accessed September 26, 2018.
5. BMJ EBM Spotlight. Cochrane – A sinking ship? <https://blogs.bmj.com/bmjebmspotlight/2018/09/16/cochrane-a-sinking-ship/>. Accessed September 26, 2018.
6. Cochrane Library. <https://www.cochranelibrary.com/>. Accessed September 26, 2018.
7. The National Anti-Corruption Commission (NACC). Integrity & Transparency Assessment: ITA, 2016. https://www.nacc.go.th/download/article/article_20170509110420.pdf. Published May 9, 2017. Accessed September 26, 2018.